JEZUS ZOEKT DE MENS OP

Lezen:
Johannes 4:1-7

Inleiding

In deze korte passage komen verschillende lijnen samen. Er is sprake van groeiende belangstelling voor Jezus, spanning met de farizeeën, een reis door Samaria en een ontmoeting bij een waterbron. Toch lijkt het verhaal aanvankelijk klein en alledaags. Jezus is vermoeid van de reis en vraagt een vrouw om Hem te drinken te geven.

Juist in deze eenvoudige ontmoeting wordt zichtbaar hoe Jezus handelt. Hij trekt Zich niet terug in afstandelijkheid, maar begeeft Zich naar een plaats en naar mensen die niet vanzelfsprekend in het middelpunt staan. Hij is werkelijk mens: vermoeid en dorstig. Tegelijk neemt Hij het initiatief tot een gesprek dat grote betekenis zal krijgen. Deze verzen nodigen u uit om niet alleen te letten op wat Jezus doet, maar ook op de manier waarop Hij naar mensen toekomt.

Bijbelstudie

De passage begint met een bericht dat de farizeeën bereikt heeft: Jezus maakt meer discipelen en doopt meer mensen dan Johannes. De evangelist voegt er onmiddellijk aan toe dat Jezus Zelf niet doopte, maar dat Zijn discipelen dit deden. Die toelichting lijkt op het eerste gezicht een detail, maar zij voorkomt een verkeerde voorstelling van zaken. De aandacht moet niet blijven hangen bij aantallen of bij de vraag wie precies de handeling verrichtte. Het gaat om de werkzaamheid van Jezus en om de mensen die Hem volgen.

Wanneer Jezus merkt dat de farizeeën van deze ontwikkeling hebben gehoord, verlaat Hij Judéa en gaat opnieuw naar Galiléa. De tekst beschrijft geen uitvoerige discussie met de farizeeën. Jezus reageert op de ontstane situatie door verder te trekken. Dat laat zien dat Zijn werk niet bepaald wordt door menselijke publiciteit, concurrentie of de druk om Zich voortdurend te bewijzen. Hij gaat verder op de weg die voor Hem ligt.

Dan volgt een opvallende zin: Hij moest door Samaria gaan. Het woord ‘moest’ geeft aan dat deze route voor Jezus niet zomaar een toevallige keuze was. De evangelist tekent een bepaalde gerichtheid in Zijn reis. Jezus komt in Sichar, een stad van Samaria, in de omgeving van het land dat Jakob aan zijn zoon Jozef gegeven had. Daarmee wordt de plaats nauwkeurig aangeduid. De ontmoeting vindt niet plaats op een onbekende plek, maar in een omgeving met een geschiedenis en een naam.

Bij Sichar bevindt zich de fontein van Jakob. Jezus gaat daar zitten, omdat Hij vermoeid is van de reis. Dit is een eenvoudig maar veelzeggend beeld. Jezus wordt hier niet getekend als iemand die onaangedaan boven menselijke omstandigheden staat. Hij kent lichamelijke vermoeidheid. Hij heeft gereisd en rust bij een bron. Wie Jezus alleen ziet als een verheven leraar, kan gemakkelijk voorbijzien aan deze werkelijkheid: Hij is ook werkelijk mens en deelt in menselijke moeheid en dorst.

Het tijdstip wordt genoemd: ongeveer het zesde uur. Ook daardoor krijgt de scène iets concreets. De ontmoeting vindt plaats binnen de gewone gang van de dag. Het geloofsleven speelt zich niet alleen af in bijzondere of plechtige omstandigheden. Hier is geen tempel, geen menigte en geen officiële bijeenkomst. Er is een vermoeide reiziger bij een bron en een vrouw die water komt putten.

Dan komt de vrouw uit Samaria. De tekst noemt haar niet bij naam. Haar identiteit wordt verbonden aan haar afkomst en aan haar dagelijkse bezigheid. Zij komt om water te halen. Dat is alles wat de evangelist op dit moment over haar zegt. Het is belangrijk om niet meer over haar in te vullen dan de tekst ons geeft. Zij wordt niet eerst beschreven vanuit haar verleden, haar reputatie of haar tekortkomingen. Zij is een mens die naar de bron komt.

Jezus spreekt haar aan met een eenvoudige vraag: zij moet Hem te drinken geven. Daarmee neemt Hij het initiatief. De ontmoeting begint niet doordat de vrouw een geestelijke vraag stelt, maar doordat Jezus haar aanspreekt. Hij wacht niet totdat zij precies weet wie Hij is of wat zij nodig heeft. Hij richt Zich tot haar in haar concrete situatie.

Ook deze vraag laat opnieuw zien dat Jezus werkelijk mens is. Hij heeft behoefte aan water. Dat kan ons op het eerste gezicht vreemd voorkomen: Jezus is de Persoon om Wie alles in dit gedeelte draait, maar Hij vraagt hulp aan een vrouw die bij de bron komt. Toch ligt juist daarin iets belangrijks. Jezus komt niet op afstand van de mens te staan. Hij spreekt haar aan vanuit een werkelijke behoefte. Hij doet niet alsof Hij geen dorst heeft en verbergt Zijn vermoeidheid niet achter een vrome houding.

Tegelijkertijd is Zijn vraag meer dan een praktisch detail. Zij opent een gesprek. De vrouw wordt niet behandeld als iemand die eerst iets moet bewijzen. Jezus begint met een aanspreekbare, concrete vraag. Hij ontmoet haar in haar gewone leven. Vanuit die ontmoeting zal duidelijk worden wie Hij is en wat Hij geeft, maar in deze verzen begint alles met Zijn initiatief.

De eerste verzen leren ons ook iets over de beweging van Jezus. Hij verlaat een gebied waar spanning ontstaat en trekt verder. Hij moet door Samaria gaan en komt bij een bron. Daar blijkt dat Zijn weg niet alleen geografisch is. Hij gaat doelgericht naar een ontmoeting toe. Terwijl de farizeeën letten op aantallen en invloed, richt Jezus Zich op één vrouw bij een bron. De waarde van een mens wordt niet bepaald door zichtbaarheid of aanzien. Voor Jezus is deze ontmoeting niet te gering.

Voor ons kan het verleidelijk zijn om vooral te kijken naar grote ontwikkelingen: hoeveel mensen

meedoen, hoeveel invloed er is en wat anderen van ons werk vinden. Deze passage verlegt de aandacht. Jezus kent de druk van berichten over Zijn werk, maar Hij gaat verder. Hij neemt tijd voor een enkele mens. Hij spreekt haar aan zonder omwegen, zonder haar eerst op haar plaats te zetten en zonder haar buiten te sluiten.

Dat betekent niet dat de vrouw al begrijpt wie Jezus is. In deze verzen wordt nog niets gezegd over haar antwoord of over haar inzicht. De nadruk ligt op het feit dat Jezus haar opzoekt en het gesprek opent. Het begin van deze ontmoeting ligt bij Hem. Dat is een bemoediging voor ieder die zichzelf niet vanzelf tot Jezus wendt, maar ook een aansporing voor wie meent al veel te weten. Jezus vraagt niet eerst om een indrukwekkende reactie. Hij spreekt de mens aan midden in het gewone leven.

De passage stelt daarom indringende vragen aan ons. Herkennen wij de menselijke werkelijkheid van Jezus, die vermoeid is en dorst heeft? Zien wij ook Zijn bewuste gerichtheid wanneer Hij door Samaria gaat? En zijn wij bereid om een ander te benaderen zonder eerst te beoordelen of die persoon wel bij ons past? Jezus maakt contact met een vrouw die eenvoudigweg water komt putten. Zijn woord komt dichtbij en opent een weg naar een diepere ontmoeting.

In zeven verzen zien we zo al de contouren van het verdere gebeuren. Jezus trekt verder, komt op een bepaalde plaats, rust bij de bron en spreekt een onbekende vrouw aan. Zijn werk voltrekt zich niet alleen in het openbaar, maar ook in persoonlijke ontmoetingen. Wie deze verzen leest, wordt uitgenodigd om met aandacht te kijken naar de Jezus Die vermoeid bij de bron zit en toch Zelf het initiatief neemt. Zijn vraag om te drinken is klein van vorm, maar groot in betekenis: Hij zoekt de mens op.

Vragen

1. Wat was de aanleiding voor Jezus om Judéa te verlaten, en wat valt op aan Zijn reactie daarop?
2. Welke betekenis kan het woord ‘moest’ hebben in de beschrijving van Jezus’ reis door Samaria?
3. Wat leren vers 6 en vers 7 ons over de menselijke werkelijkheid van Jezus?
4. Waarom is het belangrijk dat de evangelist vermeldt dat Jezus Zelf niet doopte, maar Zijn discipelen?
5. Welke gegevens geeft de tekst over de vrouw uit Samaria, en welke gegevens ontbreken bewust nog?
6. Hoe neemt Jezus het initiatief in deze ontmoeting?
7. Wat zegt deze passage over de waarde van een persoonlijke ontmoeting naast grote ontwikkelingen en aantallen?
8. Waarin zou u, naar aanleiding van deze verzen, kunnen leren van de manier waarop Jezus mensen benadert?